

CRNA GORA

ZAVOD ZA STATISTIKU

Odsjek za statističke registre i klasifikacije

BROJ I STRUKTURA POSLOVNIH SUBJEKATA

U CRNOJ GORI, 2015. GODINA

Podgorica, mart 2016. godine

Sadržaj

UVOD	2
1. BROJ POSLOVNIH SUBJEKATA U CRNOJ GORI U 2015. GODINI	3
<i>Tabela 1. Poslovni subjekti po opštinama, uporedo, za 2014. godinu i 2015. Godinu</i>	3
<i>GRAFIK 1. TREND KRETANJA BROJA POSLOVNIH SUBJEKATA ZA ODABRANE OPŠTINE</i>	4
2. STRUKTURA POSLOVNIH SUBJEKATA	4
2.1. <i>Po obliku svojine</i>	4
<i>TABELA 2. PODJELA POSLOVNIH SUBJEKATA PO OBLIKU SVOJINE</i>	4
2.2. <i>Po sektorima</i>	5
<i>Tabela 3. Podjela poslovnih subjekata po sektorima</i>	5
2.3. <i>PO KLASI VELIČINE</i>	6
<i>Podjela poslovnih subjekata po klasi veličine</i>	6
<i>Tabela 4. Podjela poslovnih subjekata po klasi veličine u Crnoj Gori</i>	6
<i>GRAFIK 2. POSLOVNI SUBJEKTI PO KLASI VELIČINE</i>	7
3. METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA STATISTIČKOG BIZNIS REGISTRA (SBR-A)	8

UVOD

Potreba za usklađivanjem statističkog sistema Crne Gore sa statističkim sistemima zemalja Evropske Unije i uporedivosti podataka dovela je do uvođenja Statističkog biznis registra.¹⁾

Zbog rastućih potreba i sve većom tražnjom za podacima o populaciji poslovnih subjekata i njihovom klasifikacijom po osnovu različitih obilježja, Zavod za statistiku Crne Gore priprema Analizu o broju i strukturi poslovnih subjekata u Crnoj Gori.

U njoj su, u nekoliko različitih djelova data kratka objašnjenja, grafički i tabelarni pregledi, kao i metodološka objašnjenja. Metodološka objašnjenja nalaze se na kraju Analize i omogućavaju pravilno i lakše korišćenje prikazanih podataka. Ova Analiza, kao i druge Analize koje se objavljuju u Zavodu za statistiku, dostupne su na internet strani Zavoda, a namijenjene su kako unutrašnjim, tako i spoljnim korisnicima.

Predmet posmatranja Analize broja i strukture poslovnih subjekata jesu aktivni poslovni subjekti koji svoju djelatnost obavljaju na teritoriji Crne Gore. Aktivni poslovni subjekti su subjekti koji u posmatranoj godini obavljaju određenu djelatnost, imaju zaposlene radnike i ostvaruju određeni promet.

Postoji bitna razlika između registrovanih i aktivnih poslovnih subjekata. Registrovani poslovni subjekti, postoje u evidenciji kao pravne jedinice, ali tek prvim prikazivanjem broja zaposlenih i prvog ostvarenog prometa postaju stvarno aktivni.

Analiza daje pregled stanja poslovnih subjekata na nivou Crne Gore, i to po obliku svojine, po sektorima i po klasi veličine.

Izvor podataka, koji su prikazani i obrađeni u datoj Analizi jeste statistički biznis registar, koji se isključivo koristi u statističke svrhe. U ovom registru su objedinjena identifikaciona, stratifikaciona (finansijska) i demografska obilježja za sve aktivne poslovne subjekte na teritoriji Crne Gore i svakodnevno se radi na poboljšanju kvaliteta podataka. Osnovni izvori iz kojih se vrši ažuriranje statističkog biznis registra mogu se podijeliti na eksterne i interne. Eksterni izvori su administrativni izvori, dok su interni izvori informacije do kojih se dolazi realizacijom statističkih istraživanja. Takođe, svakodnevno se vrše analize potencijalnih novih izvora podataka da bi se u što većoj mjeri ostvario jedan od ciljeva Zavoda za statistiku, a to je u najvećoj mogućoj mjeri smanjiti opterećenost izvještajnih jedinica.

¹⁾Uredba Vlade Crne Gore br. 02-164, Sl. list br. 4/2001

1. BROJ POSLOVNIH SUBJEKATA U CRNOJ GORI U 2015. GODINI

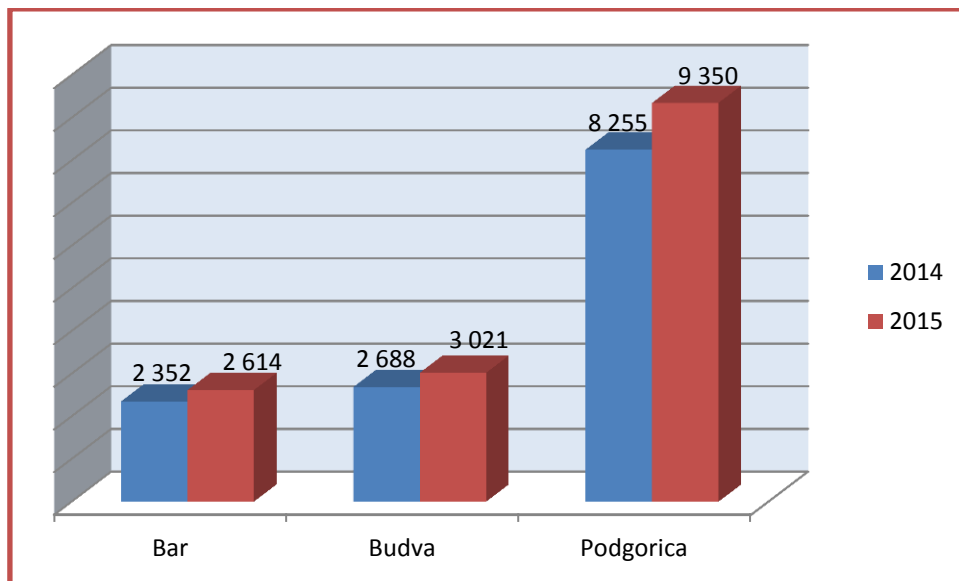
Broj poslovnih subjekata u Crnoj Gori u 2015.godini iznosio je 25 955, što u odnosu na 2014. godinu kad ih je bilo 23 308, predstavlja povećanje od 10,2%.

Tabela 1. Poslovni subjekti po opštinama, uporedo, za 2014. godinu i 2015. godinu

OPŠTINA	FREKVENTNOST 2014 GODINA	PROCENAT	FREKVENTNOST 2015 GODINA	PROCENAT
Andrijevica	52	0,2	64	0,3
Bar	2 352	10,1	2 614	10,1
Berane	437	1,9	465	1,8
Bijelo Polje	863	3,7	959	3,7
Budva	2 688	11,5	3 021	11,6
Cetinje	521	2,2	599	2,3
Danilovgrad	393	1,7	446	1,7
Gusinje	1	0,0	6	0,0
Herceg Novi	1 879	8,1	2 132	8,2
Kolašin	186	0,8	195	0,8
Kotor	1 043	4,5	1 153	4,4
Mojkovac	130	0,6	139	0,5
Nikšić	1 520	6,5	1 675	6,5
Petnjica	1	0,0	8	0,0
Plav	90	0,4	99	0,4
Pljevlja	496	2,1	552	2,1
Plužine	28	0,1	33	0,1
Podgorica	8 255	35,4	9 350	36,0
Rožaje	469	2,0	521	2,0
Šavnik	22	0,1	24	0,1
Tivat	945	4,1	950	3,7
Ulcinj	825	3,5	850	3,3
Žabljak	112	0,5	100	0,4
Ukupno	23 308	100,0	25 955	100,0

Najveći broj poslovnih subjekata, posmatrajući 2015. godinu, zabilježen je u Podgorici i to 9 350, odnosno 36,0% od ukupnog broja poslovnih subjekata, zatim slijedi Budva sa 3 021, što predstavlja 11,6% od ukupnog broja i Bar sa 2 614 poslovnih subjekata, tj. sa 10,1% učešća u ukupnom broju.

Upoređujući podatke iz 2015.godine sa podacima iz 2014. godine u pomenutim opštinama Baru, Budvi i Podgorici bilježi se porast. U Baru je broj poslovnih subjekata veći za 10,0%. U Budvi se bilježi porast od 11,0% dok je u Podgorici porast iznosio 11,7 %.

Grafik 1. Trend kretanja broja poslovnih subjekata za odabrane opštine

2. STRUKTURA POSLOVNIH SUBJEKATA

Struktura poslovnih subjekata može se posmatrati po više osnova: po obliku svojine, po sektorima i po klasi veličine.

2.1. Po obliku svojine

Statistički Biznis registar koji je korišćen za ovu analizu prepoznaje tri oblika svojine, i to: privatnu, dva ili više oblika svojine - mješovitu svojinu i državnu svojinu. Po obliku svojine, od ukupnog broja poslovnih subjekata u Crnoj Gori, preko 99% je u privatnom vlasništvu. Isto stanje zabilježeno je i 2015. godine.

Tabela 2. Podjela poslovnih subjekata po obliku svojine

ŠIFRA	NAZIV	FREKVENTNOST 2014. GODINA	PROCENAT	FREKVENTNOST 2015. GODINA	PROCENAT
2	Privatna svojina	23 166	99,4	25 801	99,4
4	Dva ili više oblika svojine	57	0,2	60	0,2
5	Državna svojina	85	0,4	94	0,4
Ukupno		23 308	100,0	25 955	100,0

2.2. Po sektorima

Obuhvataju se poslovni subjekti koji su aktivni u sektorima djelatnosti, a u skladu sa Klasifikacijom djelatnosti KD 2010, koja u potpunosti korespondira Klasifikaciji djelatnosti NACE Rev.2 koja se koristi u zemljama EU:

Tabela 3. Podjela poslovnih subjekata po sektorima

ŠIFRA	NAZIV SEKTORA	FREKVENTNOST 2014	PROCENAT	FREKVENTNOST 2015	PROCENAT
A	Polj. šumarstvo i ribarstvo	273	1,2	304	1,2
B	Vađenje ruda i kamena	65	0,3	65	0,3
C	Prerađivačka industrija	1 962	8,4	2 085	8,0
D	Snabdijevanje električnom energijom	79	0,3	87	0,3
E	Snabdijevanje vodom	59	0,3	75	0,3
F	Građevinarstvo	2 410	10,3	2 659	10,2
G	Trg.na veliko i malo, popravka mot. voz. i mot.	8 263	35,5	8 944	34,5
H	Saobraćaj i skladištenje	1 106	4,8	1 231	4,8
I	Usluge pružanja smještaja i hrane	2 600	11,2	3 083	11,9
J	Informisanje i komunikacije	729	3,1	884	3,4
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	162	0,7	192	0,7
L	Poslovanje nekretninama	958	4,1	1 046	4,0
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	2 400	10,3	2 710	10,4
N	Administrativne i pomoćne usluž. djel.	1 055	4,5	1 231	4,7
O	Drž. uprava i odbrana i ob.soc.osig.	70	0,3	70	0,3
P	Obrazovanje	75	0,3	78	0,3
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita	66	0,3	75	0,3
R	Umjetničke, zabavne i rekr. djel.	381	1,6	436	1,7
S	Ostale uslužne djel.	593	2,5	698	2,7
T	Djel. domaćinstva kao poslodavca	1	0,0	1	0,0
U	Djel. eksteritorijalnih organizacija i tijela	1	0,0	1	0,0
Ukupno		23 308	100,00	25 955	100,00

Upoređujući podatke iz 2015. godine sa podacima iz 2014. godine, u 2015. godini bilježi se porast u skoro svim sektorima djelatnosti. Porast broja poslovnih subjekata posmatrano po sektorima djelatnosti kretao se od 15,7% „Usluge pružanja smještaja i hrane”, zatim 11,4 % "Stručne, naučne i tehničke djelatnosti" i 7,6% u sektoru „Trgovina na veliko i na malo, popravka motornih vozila i motocikala“.

2.3. Po klasi veličine

Za klasifikaciju poslovnih subjekata po veličini na osnovu ovog kriterijuma koristi se godišnji prosjek zaposlenosti, a ne zaposlenost na određeni datum, kao i ostvareni profit i raspoloživa aktiva na godišnjem nivou.

Podjela poslovnih subjekata po klasi veličine

KLASA	OZNAKA	ZAPOSLENIH	PROMET (u EUR)	AKTIVA (u EUR)
1	Mala preduzeća	OD 1 DO 49	< 10 000 000	< 10 000 000
2	Srednja preduzeća	OD 50 DO 249	OD 10 000 000 DO 50 000 000	OD 10 000 000 DO 43 000 000
3	Velika preduzeća	>250	> 50 000 000	> 43 000 000

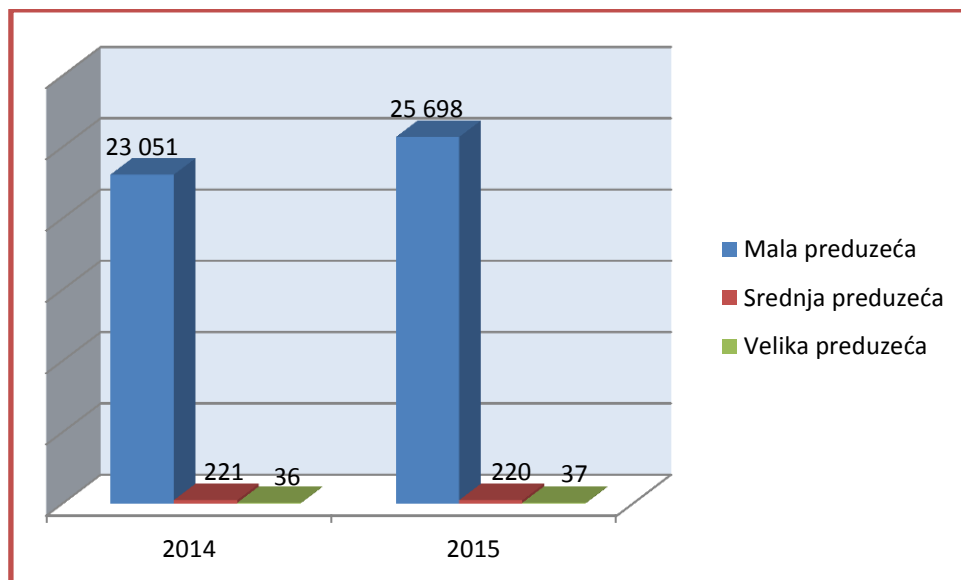
Tabela 4. *Podjela poslovnih subjekata po klasi veličine u Crnoj Gori*

OZNAKA	FREKVENTNOST / PROCENAT		FREKVENTNOST / PROCENAT	
	2014		2015	
	Frekv.	Proc.	Frekv.	Proc.
Mala preduzeća	23 051	98,9	25 698	99,0
Srednja preduzeća	221	0,9	220	0,9
Velika preduzeća	36	0,2	37	0,1
Ukupno	23 308	100,0%	25 955	100,0

U Tabeli 4. prikazan je broj malih, srednjih i velikih preduzeća u 2014. i 2015. godini. U odnosu na 2014. godinu bilježi se porast broja poslovnih subjekata u klasi malih preduzeća dok je u ostale dvije klase veličine jednak ili približno jednak broj poslovnih subjekata.

U klasi malih preduzeća broj poslovnih subjekata u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu porastao je za 10,3%.

Grafik 2. Poslovni subjekti po klasi veličine

3. METODOLOŠKA OBJAŠNENJA STATISTIČKOG BIZNIS REGISTRA (SBR-a)

- Značaj i potrebe za Statističkim Biznis Registrom (SBR-om)

Uredbom Vlade Republike Crne Gore br. 02-164 koja je objavljena u Službenom listu br. 4/2001 stvoreni su uslovi za uvođenje Statističkog Biznis Registra u statistički sistem, a sve to u skladu sa potrebom za usklađivanjem statističkog sistema naše zemlje sa statističkim sistemima zemalja Evropske Unije, jer je SBR značajan segment u sistemu statističkih istraživanja (Da bi se postigao zadovoljavajući nivo dosljednosti i uporedivosti statistike neophodan je neki oblik standardizacije registara, zato je donešena Uredba savjeta o statističkim biznis registrima – EEC No 2186/93 od 22. jula 1993. god.).

Statistički biznis registar je pouzdan izvor podataka o populaciji i demografiji poslovnih subjekata. On služi kao okvir za uzimanje uzoraka za sva istraživanja poslovnih statistika u okviru nacionalnog statističkog sistema, obezbjeđuje bazu iz koje se uzimaju adresni podaci za slanje upitnika u statističkim istraživanjima, itd. Jedan takav registar se smatra sistemom koji pretvara podatke iz administrativnih izvora u podatke pogodne za statističku upotrebu. Značaj statističkog biznis registra je i u tome da je on ažuran dosije koji sadrži sve statističke jedinice koje su aktivne na teritoriji Crne Gore, koje ostvaruju prihode i koje posjeduju relevantne statističke i administrativne atribute.

- Ciljevi SBR-a

Osnovni ciljevi postojanja SBR-a su da obuhvati što je više moguće od nacionalne ekonomske aktivnosti, da pomaže unaprijeđenju efikasnosti nacionalnog statističkog sistema i da služi kao osnovni izvor podataka za veliki broj statističkih istraživanja u okviru nacionalnog statističkog sistema.

- Principi SBR-a

SBR u skladu sa postavljenim ciljevima projektovan je na utvrđenim osnovnim principima povjerljivosti, sveobuhvatnosti, ažurnosti i racionalnosti.

- Predmet SBR-a

Predmet ovog registra su aktivni poslovni subjekti koji u posmatranoj godini obavljaju određenu djelatnost, imalju zaposlene radnike i ostvaruju određeni promet.

Jedinice koje se prate u okviru Statističkog biznis registra su :

- Pravna jedinica i
- Statističke jedinice: preduzeće, lokalna jedinica, jedinica prema vrsti djelatnosti i grupa preduzeća.

Pravna jedinica

Pravna jedinica, sama, ili u kombinaciji sa ostalim pravnim jedinicama predstavlja pravnu osnovu za jednu od najvažnijih statističkih jedinica, a to je preduzeće. Ona nije direktno statistička jedinica, ali izvršava potpuno ili djelimično proizvodnu aktivnost i upotrebljava se da bi se konstituisalo preduzeće.

Administrativni izvori obezbjeđuju informacije o nastanku i postojanju pravnih jedinica, dok se za statističke jedinice može reći da su to "vještačke" jedinice koje, iako često predstavljaju realne ekonomske strukture, ne odgovaraju uvijek u potpunosti poznatim pravnim ili administrativnim jedinicama.

Preduzeće

Preduzeće je: organizaciona jedinica koja se bavi proizvodnjom robe i usluga, a koja uživa određen stepen autonomije u donošenju odluka, naročito pri raspodjeli svojih tekućih resursa. Preduzeće obavlja jednu ili više aktivnosti na jednoj ili više lokacija. Odnos između preduzeća i pravne jedinice je uređen u skladu sa definicijom: preduzeće odgovara pravnoj jedinici ili (najmanjoj) kombinaciji pravnih jedinica.

Lokalna jedinica

Lokalna jedinica je preduzeće ili dio preduzeća (radionica, fabrika, magacin, kancelarija, rudnik ili depo itd.) koji je smješten na geografski određenoj lokaciji. Na tom ili iz tog mjesta ekonomsku djelatnost obavlja, osim određenih izuzetaka, jedan ili više radnika (koji mogu biti zaposleni i u nepotpunom radnom vremenu) za jedno isto preduzeće.

Prethodno znači da su ovim registrom obuhvaćene osim jedinica koje obavljaju privrednu djelatnost i jedinice koje ne obavljaju privrednu djelatnost, ali koje su neophodne zbog statističkih istraživanja čiji su predmet posmatranja.

Prilikom klasifikovanja ovih jedinica rukovodi se kriterijumima koji su definisani Uredbom EEC br. 696/93 i to :

- Pravni, računovodstveni ili organizacioni kriterijum;
 - Geografski kriterijum;
 - Kriterijum djelatnosti.
- Izvori SBR-a

Izvori podataka za ažuriranje SBR-a podijeljeni su na eksterne i interne izvore. Eksterni izvori su administrativni izvori (Poreska Uprava, Centralna banka i poslovna i granska udruženja), dok su interni izvori statistička istraživanja koja se koriste za ažuriranje ovog registra, kao i za uporedne analize sa podacima iz administrativnih izvora.

Klasa veličine se određuje na osnovu tri kriterijuma i to:

- broja zaposlenih,
- ostvarenog prometa i
- aktive.

Pravna lica, u smislu Zakona o računovodstvu i reviziji ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 069/05 od 18.11.2005, Službeni list Crne Gore", br. 080/08 od 26.12.2008, 073/10 od 10.12.2010, 032/11 od 01.07.2011), razvrstavaju se na mala, srednja i velika, u zavisnosti od prosječnog broja zaposlenih, ukupnog prihoda na godišnjem nivou i ukupne aktive.

U srednja pravna lica razvrstavaju se pravna lica koja na dan sastavljanja finansijskih iskaza ispunjavaju dva od tri sljedeća kriterijuma:

- da je prosječan broj zaposlenih u godini za koju se podnosi godišnji izveštaj od 50 do 250;
- da je ukupan prihod na godišnjem nivou od 10 000 000 do 50 000 000 eura;
- da je ukupna aktiva od 10 000 000 do 43 000 000 eura.

Pravna lica čija su dva od tri kriterijuma niža od najnižih kriterijuma iz stava 2 člana 3 razvrstavaju se u mala pravna lica, a pravna lica čija su dva od tri kriterijuma viša od najviših kriterijuma iz stava 2 istog člana razvrstavaju se u velika pravna lica.

Izdaje:

Zavod za statistiku (MONSTAT)

81000 Podgorica, IV Proleterske br.2

telefon (+382) 20 230-811, telefaks (+382) 20 230-814

Autor: mr Marijana POPOVIĆ-RONČEVIĆ

Tehnička urednica: Radmila Šišević

telefon: +382 20 230 969
e-mail: contact@monstat.org